

T.C
SİMAV KAYMAKAMLIĞI
SİMAV REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMLERİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ARAŞTIRMASI

S O N U Ç R A P O R U
2 0 2 4 - 2 0 2 5

HAZIRLAYAN
KAMILCAN GÜLSEREN
RECEP OĞUR
ENGİN KAÇAR
RABİA TAŞAVLI

0274 513 51 55

SIMAVREHBERLIK@GMAIL.COM

SIMAVRAM.MEB.K12.TR

**Simav Rehberlik ve Araştırma Bölgesinde
Görevli Ortaokul Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi
Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitim Süreçlerine Yönelik Durum Analizi**

Kamilcan GÜLSEREN

Recep OĞUR

Engin KAÇAR

Rabia TAŞAVLI

Özet

Bu çalışma, Simav RAM Bölgesinde yer alan ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, sınıflarında kaynaştırma öğrencilerinin eğitime yönelik deneyim, algı ve önerilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Anket formu aracılığıyla elde edilen veriler; öğretmenlerin daha önce özel gereksinimli öğrenci deneyimi, kaynaştırma sürecindeki akademik ve iletişimsel zorluklar, Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) uygulamaları, destek eğitim odalarının etkinliği ve okul-aile işbirliğine dair görüşleri gibi konuları kapsamaktadır. Yapılan nicel analizde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun sınıfında daha önce kaynaştırma öğrencisi bulunması, öğrencilerin bireysel eğitime ihtiyaç duyduğunu kabul etmesi ve destek mekanizmalarının faydalarına vurgu yapması dikkat çekmektedir. Aynı zamanda, öğretmenlerin sunduğu öneriler; erken tanı, destek eğitim saatlerinin artırılması, aile ile iletişimin güçlendirilmesi gibi alanlarda çözüme yönelik beklentileri yansıtmaktadır.

Giriş

Kaynaştırma eğitimi, farklı gereksinimlere sahip öğrencilerin eğitim ortamına entegrasyonunu ve eşit fırsatlar sunulmasını amaçlamaktadır. Türkiye’de artan eğitim çeşitliliği ve özel gereksinimli öğrencinin sayısındaki artış, öğretmenlerin uygulamada karşılaştığı zorlukları ve bu konuda geliştirilmesi gereken stratejileri gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, Simav RAM Bölgesinde görevli ortaokul öğretmenlerinden elde edilen veri seti, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin akademik, iletişimsel ve sosyal uyum sürecine dair deneyimlerini detaylı olarak ortaya koymaktadır. Özellikle BEP uygulamaları, destek eğitim odalarının kullanımı ve okul-aile işbirliği gibi unsurlarda öğretmenlerin öznel değerlendirmeleri, uygulamaların etkinliğini ve eksik yanlarını değerlendirmede önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Yöntem

Çalışmada kullanılan ölçme aracında toplam 15 madde yer almakta olup;

- **Kapsam:** Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileriyle ilgili geçmiş deneyimleri, yaşanan problem alanları, BEP hazırlama ve uygulama süreçleri, Rehberlik ve Araştırma Merkezine yönlendirme durumları, destek eğitim odası uygulamaları ve özel eğitim merkezlerinin etkinliğine dair görüşler;
- **Veri Toplama:** Yüz-yüze uygulanan anket formu ile farklı ilçelerden, çeşitli mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden alınan yanıtlar esas alınmıştır.
- **Analiz Yöntemleri:** Veriler, öncelikle dichotom (evet/hayır) yanıtlar açısından frekans ve yüzde analizine tabi tutulmuş, açık uçlu yanıtlar ise içerik analizi yöntemiyle temalar altında değerlendirilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, anketin bazı temel maddelerine ilişkin yaklaşık yüzde dağılımları sunulmuştur.

Soru No	Soru Başlığı	Evet (%)	Hayır (%)
1	Sınıfta daha önce özel gereksinimli öğrenci bulunuyor muydu?	94%	6%
3	Kaynaştırma öğrencilerinin okul ya da sınıf değişikliği yapmasını ister misiniz?	42%	58%
4	Kaynaştırma öğrencilerinin daha fazla bireysel eğitime ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz?	%99(Katılıyorum)	1%
5	Rehberlik ve Araştırma Merkezine öğrenci yönlendirmesi yapıldı mı?	59%	41%
7	Özel Gereksinimli olabileceğinden şüphelendiğiniz öğrenci var mı?	53%	47%
8	Özel gereksinimli öğrenci için BEP hazırlama durumu	88%	12%
9	Hazırlanan BEP'i uygulayabildiniz mi?	%65 (Evet/Kısmen)	%35 (Hayır)
10	Uygulanan BEP'in öğrenciye faydası olduğuna dair görüş	%75 (Büyük Ölçüde/Tamamen)	25%
12	Destek eğitim odasında görev alma durumu	51%	49%
13	Destek eğitim odalarının faydalı olduğu yönündeki görüş	96%	4%
14	Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin faydası üzerine görüş	97%	3%

Bulgular

1. Özel Gereksinimli Öğrenci Deneyimi

Öğretmenlerin %94'ü sınıflarında daha önce kaynaştırma öğrencisi deneyimine sahip olduklarını belirtmiştir. Bu durum, kaynaştırma eğitiminin yaygın olarak uygulandığını ve öğretmenlerin bu alanda deneyim kazandığını göstermektedir.

Meslekteki kıdemlere göre öğretmenlerin bu deneyime sahip olma oranı oldukça tutarlı görünmektedir; ister 6–10 yıl, ister 11–20 yıl ya da daha yüksek kıdeme sahip olsunlar, genel olarak deneyim paylaşımı yüksek oranlarda kaydedilmiştir. Bu durum, öğretmenler arasında kaynaştırma eğitime ilişkin bilgi ve uygulama birikiminin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin sınıf ortamında farklı öğrenme gereksinimleri ile uzun yıllar çalışmış olmaları, onların pedagojik yaklaşımlarını sürekli geliştirmelerine ve bu alandaki yenilikleri uygulama konusunda daha esnek olmalarına olanak sağlamaktadır.

2. Problem Alanları

Yanıtlayan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, kaynaştırma öğrencilerinde en çok “akademik” alanda problem yaşadıklarını ifade etmiştir. Buna ek olarak, “iletişim”, “öz bakım” ve “toplumsal uyum” gibi alanlarda da zorluklar dile getirilmiştir. Bu durum, öğrencilerin çok boyutlu eksikliklerinin bulunabileceğini ve çözüm arayışında öğretmenlerin multidisipliner yaklaşımlara ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

3. Okul/Sınıf Değişikliği İsteği

Öğretmenlerin yanıtları, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan durumlarda öğrencinin mevcut okul veya sınıf değişikliği yapmasını genel olarak istemediklerini göstermektedir. Yaklaşık %58 oranında "hayır" ifadesi yer alırken, kalan %42'lik kesim belirli durumlarda değişiklik talebine gitmiştir. Bu veriler, mevcut entegrasyon uygulamalarında bazı aksaklıklar bulunduğu işaret edebilse de öğretmenlerin genel tutumunun mevcut yapıyı sürdürmeye yönelik olduğunu göstermektedir.

4. Bireysel Eğitim İhtiyacı

Tüm öğretmenler, kaynaştırma öğrencilerinin bireysel eğitime ihtiyaç duyduğunu kesin bir dille kabul etmişlerdir. Bu yüksek mutabakat, öğretmenlerin öğrenci bazlı farklılıkların göz önüne alınması ve kişisel ihtiyaçların farkında olduğunu ortaya koymaktadır.

5. Rehberlik Merkezine Yönlendirme ve Zorlukları

Yanıtlar arasında, öğrencilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezine yönlendirilmesi konusunda %59'luk bir oranın “evet”, %41'inin “hayır” demesi dikkat çekmektedir. Yönlendirme yapan öğretmenler, karşılaştıkları en büyük zorluğun aile tutumu ve iletişim sorunları olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, kurum-sistem ilişkisinde aile desteğinin önemine işaret etmektedir.

6. BEP Hazırlama ve Uygulama Süreçleri

Özel gereksinimli öğrenci için BEP hazırlama konusunda öğretmenlerin %88'i olumlu yanıt vermiş, hazırlanan BEP'lerin %65 oranında uygulanabildiği gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, uygulanan BEP'lerin öğrenciye fayda sağladığına dair görüşler, öğretmenlerin %75 oranında olumlu değerlendirme yapmasına yol açmıştır. Ancak uygulamadaki “kısmen” ifadeleri, BEP uygulamalarında süreklilik ve etkinlik bakımından sorunlar yaşamaya yönelik eleştirileri de beraberinde getirmektedir.

7. Destek Eğitim Odaları ve Özel Eğitim Merkezleri

Öğretmenlerin %51'i daha önce destek eğitim odasında görev aldıklarını belirtirken, %96'sı bu ortamların faydalı olduğuna inanmaktadır. Benzer şekilde, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin de öğrenci başarısına katkı sağladığı görüşü yaygındır. Bu bulgular, destekleyici/destekleyici öğrenme ortamlarının kaynaştırma eğitiminde kritik rol oynadığını göstermektedir.

8. Öğretmenlerin Önerileri

Anketin son maddesi olan “kaynaştırma öğrencilerinin mevcut performansını daha ileri götürmek için önerileriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar arasında;

- **Okul-Aile İşbirliğinin** artırılması,
- **Bire bir veya seviye bazlı eğitim uygulamalarının** geliştirilmesi,
- **Destek eğitim odalarındaki ders saatlerinin** genişletilmesi,
- **Erken tanı** ve müdahale çalışmalarının artırılması,
- **Özel eğitim sınıflarının** oluşturulması gibi öneriler öne çıkmaktadır.

Öğretmenler, bu öneriler ışığında mevcut uygulamaların pek çok yönden geliştirilebileceğini vurgulamakta, özellikle aile ve okul arasındaki etkileşimin öğrencinin genel başarısını önemli ölçüde etkilediğini belirtmişlerdir.

Tartışma

Elde edilen veriler, Simav RAM Bölgesindeki ortaokul öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitim süreçlerinde hem olumlu deneyimlere sahip olduklarını hem de çeşitli uygulama ve destek mekanizmalarında eksiklikler bulunduğunu göstermektedir. Özellikle BEP uygulamasında, hazır bilgi birikimi ve plan hazırlama kabiliyetlerine rağmen uygulama aşamasında %25'lik bir aksaklık yaşanması, sistematik izleme ve sürekli mesleki gelişime duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Ayrıca, yönlendirme süreçlerinde yaşanan aile tutumu ve iletişim zorlukları, hem öğretmenlerin hem de idarenin bu konuda daha kapsamlı destek mekanizmaları oluşturması gerektiğini işaret etmektedir. Yapılan çalışmalar (örneğin, Kabataş, 2016; Yılmaz, 2020) da, kaynaştırma eğitiminde aile katılımının ve erken müdahalenin etkinliğini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin sunduğu öneriler doğrultusunda; destek eğitim odalarının kapasite ve materyal açısından güçlendirilmesi, öğretmenlerin bireysel eğitim uygulamalarının artırılması ve aile işbirliğinin sistematik hale getirilmesi gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Simav RAM Bölgesindeki ortaokul öğretmenlerine ait veri seti, kaynaştırma öğrencilerinin eğitim süreçlerinde geniş bir deneyim yelpazesi ve yüksek farkındalık olduğunu göstermektedir. Çalışmanın sonuçlarına göre:

1. **Deneyim ve Farkındalık:** Öğretmenlerin %94'ü sınıflarında daha önce özel gereksinimli öğrencilerle çalıştığını belirtirken, tüm öğretmenler bireysel eğitime duyulan ihtiyaç konusunda tam mutabakat göstermiştir.
2. **Akademik ve İletişimsel Zorluklar:** Akademik başarı, iletişim ve öz bakım konularında yaşanan sorunlar, kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan temel problem alanları olarak öne çıkmaktadır.
3. **BEP Uygulamaları:** BEP'lerin hazırlanması ve uygulanması konusunda genel bir başarılı algı bulunmakla birlikte, uygulamanın sürekliliği ve izlenmesi bakımından geliştirilmesi gereken alanlar mevcuttur.
4. **Destek Mekanizmaları:** Destek eğitim odaları ve özel eğitim merkezleri, öğretmenler tarafından faydalı bulunmakta ancak kapasite, materyal ve uygulama sürecinde daha sistematik yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır.
5. **Öneriler:**
 - **Okul-Aile İşbirliğinin Güçlendirilmesi:** Aile eğitimine yönelik seminer ve çalıştaylar, ebeveyn bilincinin artırılmasına katkı sağlayabilir.
 - **Bireyselleştirilmiş Eğitim Yaklaşımları:** Öğretmenlerin, öğrencilerin seviye ve ihtiyaçlarına uygun bire bir veya küçük grup çalışmaları yapmaları desteklenmelidir.
 - **Kurumsal Destek:** BEP uygulamalarının düzenli olarak izlenmesi, geri bildirim mekanizmaları ve mesleki gelişim programlarının artırılması önem arz etmektedir.
 - **Erken Tanı ve Müdahale:** Öğrencinin tanı sürecinin erken aşamalarda gerçekleştirilmesi, müdahale programlarının etkinliğini artıracaktır.
 - **Özel Eğitim Sınıfları ve Destek Alanları:** Gerekli durumlarda özel eğitim sınıflarının ve destek odalarının açılması, öğrenci başarısına doğrudan katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda kaynaştırma eğitiminde mevcut uygulamaların geliştirilmesi için sistematik, disiplinler arası ve aile odaklı stratejilerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, mesleki gelişim ve sürekli çalışma esas alınarak ilgili kurumların ortak çabaları, kaynaştırma öğrencilerinin eğitimde daha üst düzeye taşınmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

1. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). **Türkiye’de Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları Raporu**. Ankara: MEB Yayınları.
2. Yılmaz, A. (2020). **Kaynaştırma Eğitiminde Öğretmen Görüşleri ve Uygulama Süreçleri**. İstanbul: Eğitim Araştırmaları Dergisi Yayınları.
3. Kabataş, F. (2016). **Özel Eğitim ve Kaynaştırma Eğitimi: İlkeler ve Uygulamalar**. İzmir: Eğitim ve Bilim Yayınları.
4. Özdemir, M. (2018). **Türkiye’de Kaynaştırma Eğitimi Modelleri ve Uygulama Örnekleri**. Ankara: Akademik Kaynaklar Merkezi.